

POLITICKÉ VEDY / POLITICAL SCIENCES

Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy, bezpečnostné štúdiá / Journal for Political Sciences, Modern History, International Relations, security studies

URL časopisu / URL of the journal: <http://www.fpvmv.umb.sk/politickevedy>

Autor(i) / Author(s): Čemez Alexander
Článok / Article: Uvažovanie o politike v nemecky hovoriacom prostredí / Thinking about Politics in German-Speaking Environment
Vydavateľ / Publisher: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov – UMB Banská Bystrica / Faculty of Political Sciences and International Relations – UMB Banská Bystrica

Odporúčaná forma citácie článku / Recommended form for quotation of the article:

ČEMEZ, A. 2012. Uvažovanie o politike v nemecky hovoriacom prostredí. In *Politické vedy*. [online]. Roč. 15, č. 3, 2012. ISSN 1338 – 5623, s. 250 – 254. Dostupné na internete: http://www.fpvmv.umb.sk/userfiles/file/3_2012/CEMEZ.pdf.

Poskytnutím svojho príspevku autor(i) súhlasil(i) so zverejnením článku na internetovej stránke časopisu *Politické vedy*. Vydavateľ získal súhlas autora / autorov s publikovaním a distribúciou príspevku v tlačenej i online verzii. V prípade záujmu publikovať článok alebo jeho časť v online i tlačenej podobe, kontaktujte redakčnú radu časopisu: politicke.vedy@umb.sk.

By submitting their contribution the author(s) agreed with the publication of the article on the online page of the journal. The publisher was given the author's / authors' permission to publish and distribute the contribution both in printed and online form. Regarding the interest to publish the article or its part in online or printed form, please contact the editorial board of the journal: politicke.vedy@umb.sk.

UVAŽOVANIE O POLITIKE V NEMECKY HOVORIACOM PROSTREDÍ

Alexander Čemez*

ŠTEFANČÍK, R.: *Uvažovanie o politike (nielen) v nemecky hovoriacom prostredí.* Trnava: SSRP, 2012. 315 s. ISBN 978-80-969043-4-1.

Autor publikácie PhDr. **Radoslav Štefančík**, MPol., PhD. si vybral na spracovanie jednu z kľúčových oblastí politológie, ktorou sú politické teórie a ktoré tak tvoria bazálnu súčasť vysokoškolského štúdia politológie.

Nie je možné celkom striktno oddeliť autora od jeho diela, pretože medzi nimi existuje určitý syntetický vzťah. Autor tak zanecháva na svojom diele určitú pečať svojej osobnosti a naopak, z jeho diela je možné odvodiť niektoré jeho charakterové vlastnosti. Ani táto publikácia nie je výnimkou.

Radoslav Štefančík nepatrí medzi fundátorov slovenskej politológie, ale je súčasťou mladšej, resp. strednej generácie slovenských politológov, ktorí sa neboja ísť ambiciózne svojou cestou a inkorporovať do slovenskej politológie nové témy, ktoré sú v našich podmienkach menej známe. Nie je potrebné zdôrazňovať, že autor patrí medzi aktívnych členov slovenskej akademickej obce, čo sa dá potvrdiť jeho akademickými aktivitami, ako napr. účasťou na vedeckých konferenciách doma aj v zahraničí, študijnými pobytmi a publikačnou činnosťou. Predložená publikácia tematicky zapadá do jeho vedeckého a pedagogického profilu.

Samotná publikácia je tvorená 315 stranami, medzi ktoré patria okrem iného predslov, úvodné kapitoly (témy výskumu, politiky a politológie) a 53 osobností politológie, príp. príbuzných spoločenských vied, ako aj zoznam použitej literatúry, v ktorom môžeme nájsť celkovo 251 publikácií rôzneho druhu a to najmä v nemeckom jazyku, čo potvrdzuje orientáciu autora v uvedenej

---

* PhDr. Alexander Čemez pôsobí ako lektor Education Training and Consulting company a ako externý doktorand na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Slovenská republika, e-mail: cemez1@gmail.com.

problematike. Publikácia je doplnená tiež tabuľkami, ktoré majú sprehľadňujúci efekt. Na jej konci môžeme nájsť tzv. zoznam rámkov.

V úvode autor vysvetľuje dôvody, ktoré ho viedli k napísaniu učebnice. Z týchto riadkov vyplýva kritické myslenie autora, ako aj observačné schopnosti. Realisticky zhodnocuje súčasný stav vysokoškolského štúdia politológie a vysokého školstva na Slovensku vôbec. Ďalej si môžeme všimnúť precíznosť, s ktorou pristupuje k spracovávaniu publikácie. Z textu vyplýva, že jeho autor má skúsenosti s koncipovaním odborných publikácií, čo sa prejavuje určitou vyzretou štylistickou ľahkosťou v porovnaní s elévskou ťažkopádnosťou.

Čo je však potrebné zdôrazniť, je metodický aspekt napísania alebo spracovania predloženej publikácie, v súvislosti s ktorým je možné konštatovať cieľavedomosť autora, s ktorou sa zhostil jej písania. Publikácia je metodicky prepracovaná. Je štruktúrovaná chronologicky podľa jednotlivých vedcov, t.j. jedna kapitola rovná sa jednému vedcovi. Pri mene každého z nich je uvedená primárna asociácia, ktorá by sa s ním mala spájať. Potom nasleduje krátky medailónik, ako aj životopis, ktorý plní viaceré funkcie. Jednak má lepšie priblížiť dobu, v ktorej príslušný vedecký pracovník žil, ako aj jeho životné osudy, ktoré lepšie umožňujú pochopiť jeho tvorbu a zaradiť ho do určitého historického kontextu, t.j. do určitého systému vedomostí, ktorými by študent vysokej školy mal disponovať. Okrem toho životopisy obsahujú niektoré zaujímavosti zo súkromného života, čo samo osebe pôsobí na čitateľa vitalizačne, t.j. v konečnom dôsledku aj motivačne. Po týchto častiach nasleduje najpodstatnejšia časť, ktorou je tvorba a tá plní expozičnú funkciu. Po nej nasleduje prínos, ktorý tak predstavuje akési zhrnutie, preto môže plniť fixačnú úlohu. Text jednotlivých kapitol je okrem toho obohatený o marginálie a niektoré jeho časti sú hrubo vytlačené, preto nepôsobí fádne. Niektoré kapitoly obsahujú tiež tzv. rámiky, ktoré hlbšie vysvetľujú niektoré pojmy, príp. potrebné súvislosti. V závere každej kapitoly je uvedená odporúčaná literatúra, po ktorej môže čitateľ alebo študent siahnuť v prípade záujmu. Z hľadiska metodiky je tak táto vysokoškolská učebnica publikáciou *sui generis* v podmienkach slovenskej politologickej literatúry.

S cieľom perfekcionalizovať publikáciu je vhodné napísať odporúčanie do budúcnosti smerujúce k umiestneniu fotografií jednotlivých spoločenskovedných odborníkov, o ktorých publikácia pojednáva. Veľmi efektívne by tiež bolo ich zaradenie do určitých kategórií, pričom v učebniciach býva zvykom ich zoradovať podľa príslušnosti k vedeckej škole, ku ktorej patrili, alebo podľa historických etáp, v ktorých pôsobili. Umožnilo by to tak vytvoriť čitateľom alebo

študentom určitú myšlienkovú mapu a v konečnom dôsledku by to vyústilo k efektívnejšiemu zapamätaniu. Ďalším elementom textu môže byť farebnosť, napr. marginálií alebo samotných fotografií, čo je však spojené s vyššími nákladmi. Poslednou poznámkou k tomuto aspektu diela môžu byť otázky na zamyslenie, ktoré by nasledovali po časti prínos a plnili by tak aplikačnú funkciu učebnice a umožňovali by tak aktívnu prácu s ňou na vyučovacej jednotke.

Z hľadiska obsahu je možné konštatovať, že publikácia zahŕňa autorov, resp. teórie pochádzajúce hlavne z nemeckého kultúrneho prostredia, resp. od nemecky píšucich autorov. Umožňuje tak sprostredkovať študentskej obci, ako aj odbornej, príp. laickej verejnosti informácie, ktoré sú v podmienkach Slovenska menej dostupné. Publikácia potvrdzuje erudovanosť autora, znalosť reálií nemecky hovoriaceho prostredia, ako aj šírku záberu v pertraktovanej problematike. Prvé časti publikácie sa venujú všeobecnému základu politológie, ktorý v sebe v hutnej podobe integruje vzťah politiky a politológie, definuje politiku ako pojem a upozorňuje na absenciu univerzálnosti vo vzťahu k jej definícii. Toto tvrdenie dokazuje 11 citátmi alebo výrokmi významných osobností o politike počnúc **Niccolóm Macchiavellim**, končiac **Robertom Ficom** alebo **Annou Belousovovou**. Definuje politiku cez jej tri dimenzie (policy, politics a polity). Od tohto pojmu plynule prechádza k termínu vedy o politike a opäť ponúka široký a vyčerpávajúci diapazón možností a prístupov, akým spôsobom ho uchopiť. Takisto vymedzuje vznik vedy o politike. Túto časť završuje metódami, ktoré výstižným a účelným spôsobom charakterizuje.

Z hľadiska obsahu nie je dostatočný priestor na to, aby sa bolo možné venovať v tejto recenzii všetkým vedcom, ktorí sú predstavení v publikácii, takže vyberáme len niektorých, napr. **Andreu Römmele**, ktorá sa zaoberá politickou komunikáciou. Jej prínos spočíva v tom, že dáva do súvislosti politickej strany podľa historickej typológie a typy volebných kampaní. Podobnou témou, ktorá súvisí s problematikou politického marketingu je oblasť personalizácie politiky, ktorej sa venoval **Frank Brettschneider**. Tento politológ si všimol, že je tu prítomný presun pozornosti od programu smerom ku kandidátom. **Dietrich Herzog** sa v rámci svojho výskumu zaoberal politickými kariérami, pričom poskytol dve základné rozdelenia. Prvý typ politickej kariéry spočíva vo vstupe do politickej strany v mladom veku a vyznačuje sa dlhoročnou straníckou prácou. Druhý typ spočíva v prestupe uznávanej osoby z nepolitickej oblasti do politickej sféry.

Oceniť treba tiež autorovu širokospektrálnosť, s akou pristúpil k zaradeniu jednotlivých spoločenských vedcov, pretože v predloženej publikácii môžeme

nájsť osoby z rôznych svetonázorových prostredí, ideologických rodín a politických prúdov. Autor sa nevyhýba niektorým kontroverzným osobnostiam vedy, ktoré otvorene zastávali fašistické alebo nacistické názory, čo je uvedené v ich životopisoch. Nesnaží sa ich glorifikovať, ani démonizovať, teda pristupuje k nim objektívne.

Tematická širokospektrálnosť sa prejavuje tým, že učebnica obsahuje témy z rôznych oblastí politológie:

1. Dejiny politického myslenia – libertarianizmus (**F. A. von Hayek**), marxizmus (**W. Abendroth**), feminizmus (**E. Kreisky**), pravicový populizmus (**F. Decker**), stredná cesta (**M. G. Schmidt**);
2. Komparatívna politológia – výskum politických systémov štátov východnej Európy (**D. Segert**), výskum politického systému Švajčiarska (**W. Linder**), výskum politického systému Rakúska (**A. Pelinka**);
3. Politická sociológia – konfliktný prístup v sociológii (**R. G. Dahrendorf**), železný zákon oligarchie (**R. Michels**);
4. Medzinárodné vzťahy – politický realizmus (**H. J. Morgenthau**), výskum medzinárodných vzťahov (**W. Link**).

Táto reprezentatívnosť výberu je cítiť v diele aj v ďalšej dimenzii, a to v rovine časovej, tzn. nevenuje pozornosť len najnovším autorom, alebo výhradne starším autorom, ale zachováva pri tom celé spektrum autorov od **Roberta Michelsa**, ktorý sa narodil v roku 1876, až po spomínanú **Andreu Römmele** narodenú v roku 1967.

Autorovi takmer nie je čo vytknúť. Negatíva jeho diela sú prevyšované pozitívami. Jedinú negatívnu poznámku, ktorú by sme radi uviedli, je skutočnosť, že na stranách 23 a 24 sa kriticky vyjadruje k odborníkom na vedecký komunizmus a marxizmus – leninizmus v tom zmysle, že po revolúcii v roku 1989 rozbiehali vysokoškolské štúdium politológie na Slovensku. Otázka znie tak, že kto mal toto štúdium v slovenských podmienkach rozbiehať, keď tu neboli a logicky nemohli byť žiadni politológovia, keďže sa tu politológia nevyučovala a pozvať zahraničných odborníkov na Slovensko by tiež nebolo žiaduce kvôli jazykovej bariére. Určite slovenskú politologickú školu nemohli zakladať prírodovedci alebo technici, ale jedine spoločenskovední odborníci z obdobia pred rokom 1989.

Záverom je možné konštatovať, že vysokoškolská učebnica určite nie je samoúčelná, svojím obsahom a spôsobom spracovania má tak výnimočné miesto medzi vysokoškolskými učebnicami v podmienkach slovenskej

politologickej školy. Zároveň zaraďuje autora medzi uznávaných odborníkov. Okrem toho uvedená publikácia svedčí o tom, že autorova erudícia za obdobie posledných rokov prechádza akceleráciou a je tak ďalším stupňom na ceste k dosiahnutiu kulminačného bodu jeho tvorivého potenciálu. Vysokoškolskú učebnicu tak hodnotíme ako veľmi kvalitnú. Jej prínos ocenia určite najmä študenti politológie, príp. príbuzných spoločenskovedných disciplín, ako aj odborná a laická verejnosť.